

© FOTO'S: SANDER HOOGSTIJNS

Themagroep Rundvee trok de grens over

Vergelijkbare milieuitdagingen voor Nederlandse melkveehouders

De uitdagingen voor de Nederlandse (melk)veehouders op het vlak van milieu (N-problematiek, waterkwaliteit) en klimaat zijn zeer gelijklopend met deze in Vlaanderen. Zeker de N-problematiek leefde de voorbije maanden sterk, met boerenprotesten tegen voorstellen van de Nederlandse overheid. Een reden te meer voor het team van rundveeconsulenten rundvee om over de grens te kijken. Niet alleen om een beter beeld te krijgen van de problematiek voor individuele melkveehouders, maar ook in een zoektocht naar mogelijke innovatieve oplossingen waarmee men uit een Nederland aan de slag gaat of wil gaan. Dit artikel is het eerste uit een reeks waarin we dieper ingaan op de situatie en mogelijke oplossingen.

Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst en Jan Halewyck, landbouwconsulent Boerenbond

N-problematiek in Nederland

Nederland staat internationaal bekend als een zuivelland. Met 1,6 miljoen melkkoeien op 16.000 bedrijven en 13,8 miljard kg melk klopt dit ook. Maar net zoals in Vlaanderen is er een grote impact van de N-problematiek voor de veehouderij. De wetgeving rond stikstofreductie en natuurverbetering voorziet scherpe doelstellingen om de NH_3 -uitstoot van landbouwbedrijven op Natura 2000-gebieden sterk terug te dringen. Net zoals in Vlaanderen hanteert men in Nederland de kritische depositiewaarde (KDW) van een dergelijk habitatgebied als maatstaf. Volgens het coalitieakkoord van de huidige regering moet de N-uitstoot op meer dan 74% van de habitatgebieden onder deze KDW gezakt zijn. Dit betekent een reductie van de N-emissies vanuit landbouw met ongeveer 50%. Hierbij wordt ingezet op een gebiedsgerichte aanpak, hetgeen werd vertaald in een kaart met reductiedoelstellingen per gebied. Dit kaartje zorgde voor heel wat deining onder de veehouders in Nederland. De overheid wil in deze gebieden inzetten op een verduurzaming van de landbouw door onder meer extensivering of omschakeling van bedrijven, innovatie, een opkoopregeling of verplaatsing van bedrijven ... Hiervoor werd 25 miljard euro beschikbaar gesteld in een transitiefonds. Dit is een veelvoud van de vooropgestelde middelen in Vlaanderen, maar is niet enkel bestemd voor de landbouwers. Ook onder meer natuurherstel wordt hiermee gefinancierd.

Onduidelijkheid voor individuele bedrijven

In de contacten met Nederlandse melkveehouders blijkt dat de onduidelijkheid voor individuele bedrijven eveneens groot is. Er zijn reductiedoelstellingen vooropgesteld op gebiedsniveau, maar hoe deze vertaald worden in concrete doelstellingen voor individuele bedrijven is niet duidelijk. In hoe-

verre inspanningen uit het verleden (emissiearm bouwen) gewaardeerd zullen worden is ook onduidelijk. Ook is de vraag of en hoe er zal rekening gehouden worden met stoppende bedrijven de volgende jaren op gebiedsniveau. Er wordt nu gekeken naar de provincies om het globale plan te vertalen naar concrete doelstellingen voor individuele bedrijven. Tegen midden 2023 zou men duidelijkheid willen scheppen vanuit het kabinet. De vraag is nog maar of dit zal lukken, temeer omdat er ook nog heel wat politieke discussie is omtrent het voorliggende plan. Momenteel wordt onder meer gekeken naar de conclusies van de commissie-Remkes.

Onderzoek naar mogelijke reducerende technieken

We bezochten ook de Dairy Campus in Leeuwarden. Dit is het nationaal centrum in Nederland voor innovatie, onderzoek en educatie. Ze zijn ook de meetstal voor N-emissies. Onderzoeker Paul Galama gaf duiding bij de projecten rond N-emissies. De voorbije jaren werden er verschillende vloersystemen doorgemeten op hun NH_3 -reductie. Een deel van die vloersystemen werden (aangepast) overgenomen op de Vlaamse PAS-lijst. Na ons bezoek is de erkenning van twee van die vloersystemen ondertussen ingetrokken na een rechtszaak. Het nieuwe onderzoek in het kader van ammoniak-emissiebeperking focust zich nu meer op totale bedrijfssystemen met aangepast management. Maatregelen als

Een lager ruweiwit-aandeel in rantsoenen als basis voor een lagere NH_3 -uitstoot is een van de pistes waarop gewerkt wordt.

‘minstens een aantal uren alle koeien in de weide’ en dus geen ammoniakvorming in de stal, zijn momenteel geen erkende PAS-maatregel in Nederland.

Lager ruw eiwit in totaalrantsoen

Een lager ruweiwit-aandeel in rantsoenen als basis voor een lagere NH_3 -uitstoot is een van de pistes waar de melkveesector in Nederland op inzet als deel van de oplossing voor de stikstofproblematiek. In het project ‘Koe en Eiwit’ engageren een 150-tal praktijkmelkveebedrijven zich om hun aandeel ruw eiwit naar een gemiddeld niveau van 15,5% te brengen op jaarbasis in de Kringloopwijzer.

De Kringloopwijzer is een systeem van milieu- en klimaatboekhouding, ooit gestart als Minas (mineralenboekhouding), BEX (bedrijfsspecifieke excretie op stikstof en fosfor), maar ook een stuk klimaatboekhouding voor bedrijven. De Kringloopwijzer is op zich niet wettelijk verplicht, maar de meeste melkveehouders vullen hem wel in omdat het een leveringsvoorwaarde is in het kwaliteitsborgingssysteem en omdat ze er voordelen uithalen in hun mestbalans. Onder andere een correcte inschatting van opbrengsten, eigen en aangekocht ruwvoer, begin- en eindvoorraden van voeder op het bedrijf leiden tot een totaalplaatje van in- en uitstroom op het bedrijf. In die telling komt men tot een gemiddeld ruweiwitgehalte van het totaal voederaanbod van het bedrijf (dit is niet het ruweiwitgehalte van de melkkoeien alleen).

Andere bedrijfssystemen lopen ook tegen beperkingen aan. Veel water op de roosters spuiten zal veel ammoniakvorming verhinderen, maar zorgt ook voor onhaalbare mestopslagvolumes. Systemen met beluchten van mest leveren niet altijd resultaat op. Mest scheiden aan de bron en zo verhinderen dat ammoniak kan worden

gevormd op de vloer is beloftevol. Het koetoilet, waarbij een koe in de krachtvoerautomat, via stimulatie, urineert in een potje kan zorgen dat een derde van de urine niet bij de mest komt. Dit zou 35% ammoniakreductie kunnen opleveren, maar enkel in stalsystemen waar met een aparte krachtvoerbox gewerkt wordt. De combinatie in de melkrobot lukt niet (te veel prikkels tegelijk) en is ook niet combineerbaar met TMR-voederen.

Het totale emissieplaatje is ook een uitdaging. Sommige systemen kunnen een forse winst op het gebied van ammoniak opleveren (compostering met houtsnippers), maar anderzijds leiden tot een fors hogere methaanvorming. Stalsystemen met opvang, lucht mestopslag of stikstofstippersystemen leiden dat weer tot kunstmestvormen waarvan de stikstof oorspronkelijk dierlijke mest was (Renure-producten), waarbij de rentabiliteit van het systeem er kan komen als deze producten naast dierlijke mest kunnen gebruikt worden ter vervanging van kunstmest, maar zonder verdringing van dierlijke mest op eigen bodem. Een eenduidig antwoord voor de sector met welk systeem of systemen de melkveehouder aan de slag kan om ammoniak en andere emissies te beperken, is er in Nederland ook (nog) niet. ■

Experiment met scheiding van mest (die boven blijft) en urine (die door het doek zakt) om ammoniakvorming te voorkomen.